

Tristram, Claire – Naspel

Meulenhoff Literair 190 pagina's

Wat belooft de flaptekst van deze roman: `...ze bedrijven de liefde, eerst plichtmatig en afstandelijk, dan heftig en emotioneel. (-) De vrouw, weduwe van een vermoorde jood, worstelt niet alleen met haar verdriet maar ook met haatgevoelens jegens de Arabische moordenaars van haar echtgenoot. Naspel is een politiek beladen roman over schuld, wraak, verlies en schaamte. In een verraderlijk sobere stijl schrijft Tristram over het menselijke verlangen naar nabijheid op momenten van kwetsbaarheid.`. Tot zover de flaptekst.

Van origine is Claire Tristram publiciste, onder meer bekend geworden door boeken over het werk van Paul Celan en de sonnetten van Shakespeare. Naspel is haar eerste roman. En – het moet gezegd: – een slechte roman! Het thema is interessant en biedt meer dan voldoende ruimte en mogelijkheden om er een roman met impact over te schrijven. Claire Tristram is daar evenwel niet in geslaagd. En dat begint al met de flaptekst ofschoon we die haar niet mogen aanrekenen. Waarom wordt daar al vermeld dat de man van de hoofdpersoon door Arabieren is vermoord? Het was oneindig veel beter geweest de lezer dat zelf te laten ontdekken hetgeen overigens niet eenvoudig was geweest want de schrijfster is wel heel erg sober in haar aanwijzingen. Zo komen we vrijwel niets te weten over de hoofdrolspelers in deze roman. Ze hebben niet eens een naam gekregen maar wat erger is, we krijgen nauwelijks inzicht in hun beweegredenen en voor zover de psyche wordt geduid – en dat gebeurt bij voortduring in deze roman – is er, althans voor mij, geen touw aan vast te knopen. Ook de stijlfiguur waarin de vrouw kennelijk uit is op wraak door een moslim te verleiden om hem te vernederen om er tenslotte achter te moeten komen dat deze Pers ook een droevig verlies heeft geleden ten tijde van het bewind van de door de Amerikanen gesteunde (maar dat vertelt Claire Tristram er niet bij) Sjah,

ook deze stijlfiguur bevalt mij niet. Leed kan niet vergeleken worden.

Van de liefde bedrijven is geen sprake in deze roman. De vrouw haalt van alles uit met het lijf van de man die dat om onbegrijpelijke redenen toelaat. Het is een mengeling van masochisme en smerigheid. Je moet een liefhebber van het genre zijn om dit te kunnen appreciëren. Niet vaak heb ik zo onaangenaam, zelfs onsmakelijk over sex zien schrijven. Met sex heeft het overigens nauwelijks van doen, laat staan met liefde. En wat de titel in dit verband te betekenen heeft (de Amerikaanse titel luidt 'After') is mij volstrekt onduidelijk gebleven.

Waar het mij om gaat is dat in deze roman geen mensen van vlees en bloed worden opgevoerd; nergens, niet één enkele keer had ik het gevoel dat ik me met een van beiden kon identificeren; hun beweegredenen zijn onbegrijpelijk en nauwelijks geloofwaardig, althans Claire Tristram is er niet in geslaagd haar hoofdpersonen in psychologisch opzicht ook maar enigszins geloofwaardig te maken. Claire Tristram, zo moet ik vaststellen, begrijpt niet veel van de menselijke psyche en wat resteert is intellectualistisch geneuzel over kwetsbaarheid, schuld en wraak. De enige naam die in deze roman voorkomt is die van Cesar die zich ontfermde over de vrouw van een dikke man met worstvingers die zich sinds het ontdekken van dat voorval beperkt tot de oneliner "Cesar kan de klere krijgen" en voor het overige uitblinkt in uitermate onbeschoft gedrag. Waarom dit personage ten tonele wordt gevoerd, ik heb het niet begrepen. Evenmin heb ik begrepen waarom de beide hoofdrolspelers dit misbaksel in hun nabijheid duldden. Kortom, niets in deze roman wordt aannemelijk en begrijpelijk gemaakt. Ik zou graag iemand willen spreken die enthousiast is over deze schrijfster en haar eerste roman.